

Avdelning 3

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.l2@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Återkallelse av svenskt medborgarskap (SOU 2026:21) (Ju2026/00665)

Stockholms tingsrätt har granskat författningsförslagen i betänkandet med utgångspunkt i de intressen som domstolen har att bevaka. Domstolen lämnar följande synpunkter.

Tingsrätten vill inledningsvis framhålla medborgarskapets grundläggande betydelse såväl för den enskilda som för staten och samhället i stort. Detta ställer särskilda krav på att lagstiftning som möjliggör återkallelse av ett svenskt medborgarskap uppfyller krav på tydlighet, förutsebarhet och legalitet.

Förslagen om återkallelse på grund av brott

I betänkandet lämnas två alternativa förslag till återkallelse av svenskt medborgarskap när en person har dömts för allvarlig brottslighet. Förslagen har det gemensamt att personen i fråga ska vara dömd för brott för vilket det svåraste straff som är föreskrivet är fängelse i fyra år eller mer. Det ska även vara fråga om en viss typ av brottslighet.

Tingsrätten ifrågasätter att straffmaximum för ett visst brott ska vara avgörande för bedömningen av om det är fråga om sådan brottslighet som omfattas av förslagen. Förslagen innebär att regleringen kan komma att aktualiseras även i de fall då en person visserligen har dömts för brott för vilket det svåraste straffet är fängelse i fyra år eller mer, men där gärningen i det enskilda fallet har ett betydligt lägre straffvärde. Detta blir särskilt tydligt i händelse av osjälvständiga brottstyper såsom brott på förberedelsestadiet. Tingsrätten anser att det starkt kan ifrågasättas om det i dessa fall är fråga om ett brott som allvarligt hotar Sveriges säkerhet eller allvarligt skadar Sveriges vitala intressen. Tingsrätten anser att en möjlig lösning vore att regleringen i stället utgår från att den enskilde ska ha dömts för brott med visst angivet lägsta straffvärde.

Den brottskatalog som anges i förslaget om återkallelse av svenskt medborgarskap på grund av brott som allvarligt skadar Sveriges vitala intressen är dessutom omfattande. Flera av de brott som anges i katalogen har inte heller en tydlig anknytning till staten som skyddsobjekt. Därtill

kommer att flera av de rekvisit som föreslås – ”kriminellt nätverk” och ”allvarligt skadar Sveriges vitala intressen” – saknar konkreta definitioner i lagförslaget, samtidigt som de är av avgörande betydelse för dess tillämpning. Tingsrätten anser att innebörden av dessa begrepp behöver förtydligas, för att uppnå krav på tydlighet och förutsebarhet i lagen och för att undvika godtycklighet i rättstillämpningen, jfr tingsrätten remissyttrande över betänkandet SOU 2026:13 Straffansvar för deltagande i och samröre med kriminella sammanslutningar, särskilt under rubriken De centrala begreppen i förslagen är för vaga och otydligt avgränsade.

En särskild komplikation i sammanhanget är att Migrationsverkets bedömning ska vila på uppgifterna i brottmålsdomen, vars innehåll inte i sig med nödvändighet tar sikte på de frågor och överväganden som Migrationsverket senare ska basera sin bedömning på.

Tingsrätten anser även att det kan ifrågasättas om förslagen är förenliga med Sveriges internationella åtaganden, bl.a. Barnkonventionen och Medborgarskapskonventionen. Som utredningen har konstaterat får återtagande av medborgarskap enligt medborgarskapskonventionen ske bl.a. vid uppförande som allvarligt skadar konventionsstatens vitala intressen. Detta omfattar inte brott av allmän karaktär. I denna del noterar tingsrätten även förslaget om att barns medborgarskap ska kunna återkallas om föräldrarnas medborgarskap återkallas till följd av att det förvärvats genom oriktiga, ofullständiga eller vilseledande uppgifter eller annat otillbörligt handlande, och ifrågasätter dess förenlighet med barnkonventionen.

De allmänna domstolarnas underrättelseskyldighet

Tingsrätten har inte någon invändning mot att de allmänna domstolarna åläggs en underrättelseskyldighet men anser att formerna för den behöver ses över i det fortsatta lagstiftningsarbetet i syfte att förtydliga och förenkla hanteringen.

Den föreslagna ordningen kommer att innebära att domstolarna måste göra en förhandsbedömning av om det föreligger förutsättningar för att återkalla en enskilds svenska medborgarskap. Det avviker från hur domstolarnas underrättelseskyldighet brukar vara utformade. Normalt grundas underrättelseskyldigheten på lätt avlästa faktorer såsom om en viss yrkeskategori har dömts för brott. Tingsrätten ifrågasätter den föreslagna ordningen på grund av att den dels förutsätter en preliminärbedömning av frågor som de allmänna domstolarna inte har i uppgift att pröva, dels riskerar att bli styrande för Migrationsverket, även om Migrationsverket har att göra en självständig prövning och är beslutsfattande myndighet.

Underrättelseskyldigheten grundas också delvis på om tingsrätten ”kan anta” att den dömde är medborgare i en annan stat. Tingsrätten anser att det behövs vägledning i fråga om när detta kan antas. Som utredningen har konstaterat har tingsrätten sällan uppgifter om detta och det är inte alltid sådana uppgifter framkommer i en brottmålsprocess.

Ökade kostnader

Tingsrätten noterar att förslaget avseende domstolarnas underrättelseskyldighet till Migrationsverket kan förväntas föranleda en viss ökad arbetsbelastning för de allmänna domstolarna.

Detta remissvar har beslutats av chefsrådmannen Johan Borgström, rådmannen Axel Taliercio och tingsfiskalen Fanny Lindqvist Hansson (föredragande).

Johan Borgström

Fanny Lindqvist Hansson